

Кодекс України з процедур банкрутства – крок для поліпшення бізнес-клімату в Україні

В наш час про банкрутство українських суб'єктів господарської діяльності (юридичних осіб) доводиться говорити не тільки теоретично. Дане явище все частіше зустрічається на практиці, у зв'язку з кризовим станом економіки держави. На якій би стадії розвитку не перебувала юридична особа, завжди можуть виникнути підстави чи причини, які будуть слугувати банкрутству. Інколи відбувається і таке, що новостворене підприємство зазнає банкрутства з причини невірно розрахованої стратегії її власників, або помилок у роботі керівництва, невірних бухгалтерських розрахунках чи некомпетентних юристах. І навіть коли, ніби то, у юридичної особи справи ідуть більш ніж дуже добре, банкрутство може появитися в наслідок несвоєчасних розрахунків зі своїми кредиторами.

В Україні 21 квітня 2019 року набув чинності Кодекс України з процедур банкрутства, який запроваджує процедуру банкрутства фізичних осіб, однак введення його в дію відбудеться через півроку, 21 жовтня.

Цей Кодекс встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника - юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи.

Кодекс структурно побудований із чотирьох книг. Перша - регулює загальні положення і терміни, друга - регулює діяльність арбітражних керуючих, третя - регулює питання банкрутства юридичних осіб і четверта - фізосіб.

Метою документа є підвищення ефективності процедур банкрутства, рівня захищеності прав кредиторів, вдосконалення процедури продажу майна боржника на аукціоні, підвищення рівня виконання контрактів і судових рішень, врегулювання відносин з відновлення платоспроможності фізичних осіб, які опинилися у важкій фінансовій ситуації і потребують допомоги з боку держави.

Найбільш значущою зміною є можливість визнавати банкрутами фізичних осіб. Донедавна в українському законодавстві була передбачена процедура банкрутства лише для юридичної особи чи юридичної особи-підприємця. Досі процедури банкрутства фізичної особи, що не є підприємцем, в Україні не існувало.

Відзначимо, що справи про банкрутство фізосіб будуть розглядати господарські суди за місцем проживання фізичної особи, що дасть можливість забезпечити зручний для громадян та професійний розгляд такої специфічної категорії справ.

Проведення у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи може бути відкрито лише за заявою боржника.

З метою відновлення платоспроможності боржника розробляється план реструктуризації боргів боржника. План реструктуризації боргів боржника затверджується господарським судом лише після повного погашення боргів боржника щодо сплати аліментів, відшкодування шкоди, завданої каліцтвом,

іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування, якщо така заборгованість існує. У разі, якщо протягом 120 днів з дня відкриття провадження у справі про неплатоспроможність зборами кредиторів не прийнято рішення про схвалення плану реструктуризації боржника або прийнято рішення про перехід до процедури погашення вимог боржника, господарський суд виносить постанову про визнання боржника банкрутом і введення процедури погашення боргів боржника.

Кого з фізичних осіб можуть визнати банкрутом?

Кожного, хто відповідає умовам цієї процедури.

По-перше, ініціювати у суді порушення справи про банкрутство фізичної особи може лише сам боржник. Якщо позичальник не хоче, щоб ця процедура до нього застосовувалася, кредитор цього зробити не зможе.

По-друге, відкрити провадження про неплатоспроможність можна лише за низки умов:

1) розмір прострочених зобов'язань боржника перед кредитором (кредиторами) становить не менше тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати;

2) боржник припинив погашати кредити чи здійснювати інші планові платежі у розмірі більше як п'ятдесят відсотків місячних платежів по кожному з кредитних та інших зобов'язань упродовж двох місяців;

3) винесено постанову у виконавчому провадженні про відсутність у фізичної особи майна, на яке можна звернути стягнення;

4) існують інші обставини, які підтверджують про те, що у найближчий час боржник не зможе виконати грошові зобов'язання чи здійснювати звичайні поточні платежі (загроза неплатоспроможності).

До складу грошових вимог, у тому числі щодо сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), не включаються неустойка (штраф, пеня) та інші фінансові санкції.

Процедура передбачає, що протягом п'яти років після банкрутства таким фізичним особам заборонено повторно ініціювати банкрутство, крім випадку, якщо боржник погасив усі борги в повному обсязі у порядку, передбаченому Кодексом.

Також особа-банкрут зобов'язана перед укладенням кредитних договорів, позики, поруки чи застави письмово повідомляти про факт своєї неплатоспроможності інші сторони таких угод. Банкрут також не може вважатися з бездоганною діловою репутацією протягом трьох років після визнання його банкрутом.

За умовами Кодексу будуть піддаватись сумніву угоди, які укладались боржником до ініціювання справи про банкрутство. Тобто, якщо незадовго до процедури банкрутства майно відчужувалось або переписувалось на близьких людей, такий боржник не зможе скористатись цією процедурою.

Так само, якщо боржник просить визнати себе неплатоспроможним, але в цей час у його родичів і близьких значаться великі статки, то процедура банкрутства до такої людини також застосовуватись не буде.

Відповідальність стосовно заборгованості фізичної особи не покладається на близьких родичів позичальника.

Керувати вирішенням фінансових проблем боржника буде арбітражний керуючий. Арбітражний керуючий отримає право доступу до інформації про боржника, його майно, доходи і кошти, у тому числі — до конфіденційної інформації, яка міститься в державних базах даних і реєстрах.

Його завдання — скласти план реструктуризації кредиту і, якщо компромісу з банком не досягнуто, — продати майно позичальника, щоб розплатитися за зобов'язаннями.

Таким чином, вирішення боргового питання можна врегулювати через реструктуризацію боргів та реалізацію майна боржника.

Реструктуризація передбачає використання розстрочки, прощення боргів, зміни строків виплати платежів та інших інструментів, щоб вивести боржника з кризової ситуації.

Такий спосіб має обмеження: не можуть бути реструктуровані кредити, отримані на відпочинок, розваги, придбання предметів розкоші, або борги, що з'явилися через участь в азартних іграх та парі.

Також неможливо реструктурувати борги, які стосуються аліментів. Кодекс регулює тільки ті борги, які виникають з договірних правовідносин.

Усі вимоги кредитора, які виникли щодо кредиту у валюті, конвертуються в гривню за курсом НБУ на момент відкриття справи про неплатоспроможність.

Процедура погашення боргів передбачає продаж майна боржника. Вона використовується тоді, коли неможливо погасити борги інакшим способом.

На продаж може бути виставлене будь-яке майно, крім єдиного житла боржника (квартира до 60 кв м або будинок до 120 кв. м), коштів на пенсійних рахунках та у фондах соцстрахування.

Кодексом передбачено розв'язання тимчасових проблем громадян, що полягає в забезпеченні надання допомоги чесним боржникам шляхом передусім реструктуризації боргів.

Новий механізм дозволяє боржнику потрапити під захист суду, який допомагає йому вирішити питання заборгованості і повернутися до звичного життя. Після відновлення платоспроможності боржника виграє не лиш він, але і держава загалом.

Звільняючись від боргів, громадянин повертається до активної легальної праці, продовжує бути платником податків та зберігає трудовий потенціал.

Статтю підготував:

головний спеціаліст відділу з питань банкрутства
Головного територіального управління юстиції у місті Києві

Доценко Г. П.